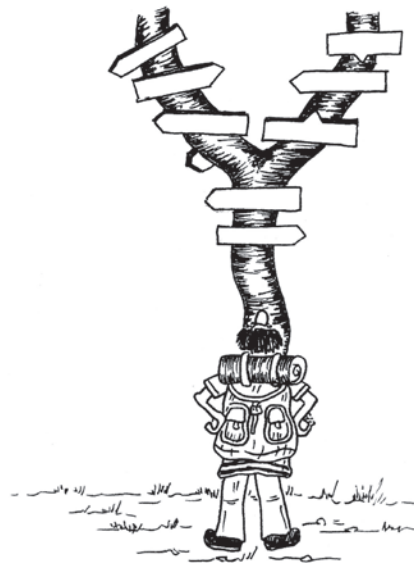

Realizace návštěvnické infrastruktury

Doporučená literatura:

Jan Čeřovský, Aleš Záveský: Stezky v přírodě,
SPN, Praha 1989
Interpretace místního dědictví, Nadace
Partnerství 2004

Podrobnější informace o programech
financování v oblasti péče o přírodu a krajinu:

www.dotace.nature.cz

AOPK ČR

OBSAH

Úvod	1
Funkce návštěvnické infrastruktury.....	2
Objekty návštěvnické infrastruktury	4
Legislativa aneb co neopomenout?.....	13
Z čeho lze realizaci financovat?.....	15
Příloha	

Realizace návštěvnické infrastruktury

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
Autoři textů: Michal Jelínek, Jitka Kozubková, Petr Kostečka

Autor kreseb: Tomáš Vencálek

Autoři fotografií:

Michal Jelínek, Jitka Kozubková, Petr Kostečka, Tomáš Vencálek
Grafická úprava a tisk: OMIKRON Praha, s. r. o.

Náklad:

Praha 2009

ISBN: 978-80-87051-64-1

PŘÍLOHA

Značka naučné stezky
(10x10 cm, pruh 3 cm, mezery 5 mm)

Příklady piktogramů (pozitivní a zákazové):

1. pohyb pouze po vyznačených trasách

2. vjezd cyklistů

3. vjezd na motorce

4. rozdělávání ohně

5. táboření

6. zákaz vyhazování odpadků

7. horolezectví

8. zákaz rušení klidu

9. zákaz trhání rostlin

10. zákaz sběru lesních plodů

11. zákaz vytloukání zkamenělin

ÚVOD

V době, kdy lidé stále více touží po poznávání zajímavých a přírodně cenných míst spojených s možností odpočinku a relaxace, je vhodné budovat objekty návštěvnické infrastruktury splňující nároky veřejnosti a při zachování podmínek ochrany přírody.

Návštěvnickou infrastrukturou mohou být mimo jiné naučné stezky společně s přístřešky, lavičkami pro odpočinek či nutné zásahy v terénu jako mostky přes potok, schody zdolávající příkrou stráň či zábradlí zajišťující bezpečný průchod nad skalní průrvou, vyhlídky apod. Kromě informační, vzdělávací a osvětové funkce je hlavní úlohou stezek v přírodě usměrňovat pohyb a chování návštěvníků tak, aby se příroda zpřístupnila co nejvíce a zároveň nebyla ohrožována.

Výstavbu jednotlivých objektů lze financovat z různých zdrojů a je nutné dodržovat různé stanovené podmínky a jiná pravidla, zejména legislativní.

FUNKCE NÁVŠTĚVNICKÉ INFRASTRUKTURY

Návštěvnická infrastruktura slouží návštěvníkům k lepší orientaci v terénu, jejich usměrňování ve smyslu zpřístupnění či naopak znepřístupnění určitých lokalit, informování a ke zvyšování povědomí o přírodních hodnotách a v neposlední řadě i funkci bezpečnostní. Jednotlivé funkce objektů návštěvnické infrastruktury se často prolínají, mezi nejdůležitější patří:

■ Funkce bezpečnostní

Mezi historicky nejstarší typy prvků návštěvnické infrastruktury patří ty, které zajišťují bezpečnost návštěvníků v místech se zvýšeným rizikem úrazu. Jde o různá zábradlí, řetězy, schody apod. Objekty s touto funkcí vyžadují pravidelnou a pečlivou údržbu, neboť zanedbaný objekt ve špatném stavu může být ve svém důsledku i nebezpečnější než kdyby v terénu vůbec nebyl (turista se na jeho bezpečnostní funkci spoléhá). Protože jsou tyto prvky zpravidla veřejností vnímány velmi pozitivně, jsou s výhodou využívány i pro funkci usměrňovací (zábradlí a zábrana pak v praxi mohou vypadat úplně stejně nebo na sebe i navazovat).

■ Funkce usměrňovací

Především z důvodu ochrany přírody a zachování hodnotných lokalit je potřebné návštěvníky vhodným způsobem usměrňovat, aby nedocházelo k jejich negativnímu ovlivňování, například k rušení živočichů, sešlapu půdy a vegetace, vyšlapávání nových pěšin nebo zvýšené erozi půdy. K usměrňování lze využít značky vyznačující trasu, lávky, chodníky, závory a jiné zábrany.

■ Funkce informační, vzdělávací a osvětová

Návštěvníci získávají prostřednictvím informačních panelů či samostatných tabulí v terénu informace o přírodních, kulturních a jiných souvislostech daného území. Vhodně zpracované údaje a zejména obrazový obsah panelů působí na zvýšení zájmu a ztotožnění jedince s prostředím. Informovaný

návštěvník více chápe principy ochrany přírody a rovněž se lépe chová k životnímu prostředí.

■ Funkce rekreační

Neopomenutelnou součástí návštěvy vyhledávaných míst je samozřejmě i možnost odpočinku a oddechu, kterou nelze od zbývajících funkcí oddělit. K rekreaci slouží nepřeborné množství rekreačních prvků. Jedná se např. o lavičky, různé druhy altánků a přístřešků sloužících k odpočinku, k občerstvení či jako úkryt před deštěm, rozhledny a pozorovatelné, odpadkové koše, zastřešené studánky a v neposlední řadě i různé herní prvky pro děti (např. houpačky, prolézačky atd.). Tuto funkci mají samozřejmě i stavby s obsluhou (informační bod, pokladna apod.).

Interaktivní prvek na naučné stezce

Interaktivní prvek nemusí být nijak složitý. Množství informací se zvyšuje nadzvednutím tabulky a získané znalosti si návštěvník může ověřit v průvodci naučnou stezkou (Lesní naučná stezka Sedmihorky, CHKO Český ráj).

OBJEKTY NÁVŠTĚVNICKÉ INFRASTRUKTURY

Naučné stezky

Naučné stezky jsou vyznačeny výchovně vzdělávací trasy sloužící k informování o přírodních i kulturních hodnotách území.

Samotnému vybudování naučné stezky by měla předcházet příprava projektu, která odpoví na několik základních otázek týkajících se zaměření, sdělení (co má návštěvník vidět a poznat), lokalizace stezky, limitů (např. zájmy ochrany přírody, technické limity dané charakterem území, vlastnické vztahy) a cílové skupiny (pěší turisté, rodiny s dětmi, cyklisté, vozíčkáři). Stezka by měla začínat a končit poblíž místa dostupného dopravou (parkoviště, zastávka veřejné dopravy). Při volbě trasy je nutné přihlídnout k náročnosti terénu, kvalitě povrchu a bezpečnosti trasy.

Účelem naučných stezek je návštěvníky zaujmout interpretací území a dále také usměrnit jejich pohyb v přírodě. Při přípravě stezky se vychází z následujících komunikačních principů:

- **Provokovat** – je rozdíl pouze podávat fakta a interpretovat.
- **Vytvářet vztah a oslovovat** – danou problematiku návštěvníkovi přiblížit takovým výkladem, který přirovnává nebo má vztah k obecným, běžným věcem každodenního života. Lidé těžko chápou něco, co přesahuje obzor jejich zkušeností.
- **Odkrývat** – nalézt nový pohled na interpretované téma, takový pohled, který není běžný, z kterého návštěvník může získat nové pochopení, nové myšlenky a způsoby nahlížení.

Komunikace s návštěvníkem probíhá v několika rovinách – popisem na informačních panelech či v tištěném průvodci, zapojením návštěvníka např. pokládáním otázek, hádanek nebo interaktivními prvky zapojující ostatní smysly jako zrak, sluch či hmat. Právě vyvolání emocí a zapojení smyslového vnímání u návštěvníků je nejefektivnější cestou ke komunikaci a učení.

Jednotlivé informační panely a ostatní objekty naučné stezky je třeba umisťovat s ohledem na zvýšené zatížení místa v souvislosti s očekávanou koncentrací návštěvníků. Počáteční a konečný panel se obvykle umisťují poblíž dopravně dostupného místa, ostatní panely bývá vhodné umístit u popisovaného jevu. Množství panelů, délka a náročnost trasy závisí na cílové skupině. V průměru bývá okolo 10 až 12 zastavení a délka trasy okolo 5 až 10 kilometrů. Stezky určené především pro děti jsou kratší s hustěji řazenými zastávkami.

Trasa může mít různé tvary, záleží především na možnostech terénu. Nejvýhodnější tvar je kruhový nebo jiný uzavřený, u něhož je začátek a konec na stejném místě. Na trase stezky je vhodné umisťovat lavičky, přístřešky, případně další mobiliář. Při instalaci odpadkových košů je třeba dbát na správné umístění tak, aby byly přístupné pro pravidelné vyvážení odpadků.

K naučné stezce je vhodné vydat publikace a jiné materiály (průvodce), které rozvíjejí daná témata více do hloubky, přičemž nabídku lze rozšířit o exkurze a průvodcovskou činnost.

Informační panely

Informační panely mohou být součástí naučné stezky nebo vytvářet samostatný informační systém na určitém území bez jakékoliv návaznosti. Panely představují některé významné jevy vztahující se k území nebo představují rozsáhlejší region. Rozvíjejí vjemy, které na návštěvníka působí. Vedle textů se na panely umisťují především kresby, fotografie i mapky, a u panelů, jež jsou součástí naučné stezky, navíc i její název a značka.

Pro výrobu panelů se využívají různé druhy materiálů (dřevo, kov, plast, sklo atd.) a jejich kombinace. Zpravidla se vyrábí odděleně stojan a samotná deska panelu nesoucí informace. O použitém materiálu rozhodují zejména povětrnostní podmínky (vliv větru, slunečního záření atd.), konkrétní umístění panelu (např. místo, kde hrozí větší míra vandalství), design s ohledem na téma interpretace a finanční možnosti. Ke zpracování desek

panelů lze využít dřevo, do kterého je obsah vyřezán či vyryt, techniku mechanického či laserového gravírování, tisk přímo na desku anebo tisk na samolepicí fólii.

K zachování kvality tisku je vhodné využít tzv. lesklé či matné laminace, a to z důvodu zvýšení odolnosti proti mechanickému poškození, klimatickým vlivům a UV záření. Lesklá laminace působí opticky daleko lépe i svým ostřejším dojmem oproti matné. Jejím nevýhodou je velká odrazivost a tedy špatná čitelnost při pohledu na panel z některých úhlů. Z důvodu delší trvanlivosti panelů, resp. odolnosti barev potisku, se doporučuje orientace panelů směrem k severu anebo zastínění desky.

Vzhled panelu se velkou měrou podílí na jeho atraktivnosti. Velmi podstatnou součástí interpretace je tedy forma. Při tvorbě obsahu nelze opomenout několik obecných pravidel:

- **Dobře čitelný text** – vhodný styl, velikost písma minimálně 8mm, dostatečný kontrast písma a podkladu, při umístění panelu na světelně exponovaném místě je vhodné použít světlou barvu textu na tmavém podkladu.
- **Stručný a dobře strukturovaný text** – jasný název panelu, texty spíše kratší, obecně se doporučuje 200 slov na panel, 50 slov na odstavec, avšak s ohledem na celkový rozměr panelu. Pokud panel obsahuje více textu, je vhodné jej rozčlenit na více částí opatřených nadpisy a podat tak, aby každá část rozvíjela téma panelu a podávala smysluplnou informaci i samostatně.
- **Vhodný poměr textu a grafiky** – obrazová část převažuje, doporučuje se, aby 20 až 35 % plochy panelu tvořil text a zbytek obrázky, schémata, ilustrace, fotografie, mapa.
- **Srozumitelnost** – používání běžného jazyka, spíše méně odborných výrazů, v případě nutnosti použití cizích či odborných výrazů je třeba jejich stručné vysvětlení, doporučuje se využívat také metafor, citací, příběhů.
- **Aktuálnost** – s ohledem na téma panelu uvádět převážně nadčasové údaje, protože panel může na daném místě stát i několik let.

Za jistý druh informačních panelů lze také považovat různé typy cedulek, které mají upozorňující charakter. Jedná se o cedulky s piktogramy či texty typu „Vstup zakázán z důvodu polomu“ anebo „Stezka uzavřena v období od listopadu do dubna“ nebo cedulky s pravidly, které je potřeba na daném území dodržovat. Ať je forma obrázková (piktogramy) nebo slovní, je vhodnější upřednostnit uvedení pozitivního upozornění před zákazem, např. „Děkujeme, že táboříte a rozděláváte oheň pouze na místech k tomu vyhrazených“ nebo uvést zelený piktogram místo červeného (příklady piktogramů jsou uvedeny v příloze). Při umístování zákazových piktogramů je třeba mít na zřeteli, že piktogram má funkci čistě informativní a může být umístěn jen tam, kde zákaz dané činnosti vyplývá z právně závazného dokumentu (zákon, vyhláška, rozhodnutí apod.).

Interaktivní prvky

V posledních letech získávají na oblibě tzv. interaktivní prvky, které buď částečně nebo zcela nahrazují klasické informační panely. Jejich cílem je zapojení i ostatních smyslů návštěvníka než pouze zraku a pojmoutí návštěvy jako hry, při které si návštěvník může ověřit a rozšířit své znalosti. Příkladem může být tabule s připevněnými víky, které po odsunutí odkryjí pohled na větší detail, třeba tabule v podobě stromu odhalí jednotlivé živočichy žijící v koruně, na kmenu či listech stromu. Při budování venkovních interaktivních prvků je vhodné použít přírodní materiály (dřevo, kámen). Nutné je počítat s náročnější údržbou a opravou.

Venkovní expozice

Pro názornější prezentaci může být na určitém prostoru vybudována venkovní expozice. Vhodnou expozicí je ukázka geologické rozmanitosti určitého území, kde si návštěvníci mohou prohlédnout různé druhy hornin (vápenec, pískovec, hadec, granulit atd.). Za určitý druh venkovní expozice lze považovat také arboreta či zahrady se sbírkou exotických a vzácných dřevin, včetně ukázek místních druhů. Jednotlivé exponáty bývají opatřeny jednoduchým

popiskem. Celou expozici je pak vhodné doplnit informačním panelem.

Ani dobrý znak dětem nepomůže!

Umístění a velikost informačních panelů by měla odpovídat cílové skupině návštěvníků, stejně tak obsah a struktura rozvržení textu.

Informační bod

Na území s vysokou koncentrací návštěvníků lze vystavět tzv. informační bod, a to buď bez obsluhy (tzv. samoobslužný) anebo s obsluhou. Samoobslužný informační bod představuje shluk více informačních panelů umístěných vedle sebe do půlkruhu či paprskovitě vycházející z jednoho místa. Dále zde mohou být umístěny i interaktivní prvky, přístřešek s lavičkami apod. Informační bod s obsluhou má většinou podobu přístřešku, kde informace především o daném území a jeho přírodních hodnotách, dodržování pravidel apod. poskytuje školená osoba. Navíc má návštěvník k dispozici různé propagační materiály.

Průvodce

Průvodce naučnou stezkou či danou lokalitou může mít dvojí podobu. Buď se jedná o tištěný materiál, který lze získat zdarma či zakoupit, nebo se jedná o osobu, která provádí skupinu návštěvníků vybraným územím. Průvodcem by měla být osoba, která vybrané území zná velmi dobře a má vynikající vyjadřovací schopnosti. Velkou roli hrají

finanční náklady na mzdu a přípravu zkušeného průvodce, a proto bývá vhodnější a efektivnější vydání tištěného průvodce. Dobrým řešením bývá vydání rozsáhlejšího, tiskem kvalitnějšího průvodce určeného k prodeji a zároveň vytvoření menšího letáku se základními informacemi a mapou poskytovaného zdarma.

Interaktivní prvek „Dřeviny a jejich plody“

K osvojování znalostí poslouží panel s vyobrazením stromů a jejich plodů, které návštěvník spojuje pomocí lana. Správnost lze ověřit dle výřezů v „chytrém prkně“ na zadní straně (zastavení „Dřeviny a jejich plody“ na naučné stezce S rytířem na Blaník, CHKO Blaník).

Ostatní objekty

Přístřešky

K odpočinku či úkrytu před nepříznivým počasím slouží různé typy přístřešků. Jejich instalace je vhodná na místech, kde lze očekávat soustředování více návštěvníků, např. křižovatky značených tras a cílová místa, a zároveň tam kde koncentrace lidí nepoškozuje přírodu. Přístřešky bývají zhotoveny z přírodních materiálů a jejich podoba může vycházet z místních zvyklostí. Nejvhodnějším materiálem je dřevo opatřené bezbarvým nebo tmavším nátěrem (hnědá barva), aby splynuly s okolním prostředím. Vhodnou součástí přístřešků tvoří různé stolky, sedátka (především z důvodu odpočinku a občerstvení), stojany na kola apod. Při umísťování odpadkových košů je třeba pamatovat na nezbytnost pravidelného odvozu odpadků.

Pozorovatelný (rozhledný)

K rozhledu nebo pozorování ptáků či celé krajiny slouží pozorovatelný, rozhledný a vyhlídkové věže. Umísťování těchto objektů je vhodné na místech s dobrým výhledem anebo na místech s možností shlédnutí typické pozoruhodnosti okolí s charakterem plochého terénu (pohled od jezírka přes louku až po les). Důraz musí být kladen na bezpečnost návštěvníků, která začíná u návrhu objektu autorizovaným projektantem a končí pravidelnou údržbou a kontrolou stavu objektu. Z charakteru výškové stavby také vyplývá, že je nutné dbát na to, aby výstavbou nedošlo k narušení krajinného rázu.

Povalové chodníky a cesty

Hlavním smyslem budování různých typů chodníků je zpřístupnění cenných lokalit návštěvníkům tak, aby nedocházelo k ohrožení cenných biotopů sešlapem. Typické lokality pro umísťování chodníků představují území rašelinišť, mokřadů či hůře přístupná místa. Šíře a podoba chodníku vychází z cílové skupiny návštěvníků (pěší, cyklisté, vozíčkáři), odhadu jejich počtu a charakteru zpřístupněné lokality, obvykle je optimální šíře okolo 120 cm. Chodníky bývají umísťovány nízko nad terénem a mohou

být zhotoveny z prken, hranolů a položených hatí z tyčoviny, nejlépe z modřínového či dubového dřeva. Důležitou podmínkou pro zvýšení trvanlivosti chodníků je, aby použité dřevo bylo odkorněné. Velice důležité jsou opět údržba a kontrola stavu objektů z důvodu bezpečnosti návštěvníků.

Při úpravách povrchu cest, ať už z důvodu odstranění a prevence erozních rýh nebo zlepšení přístupnosti některých území širšímu okruhu návštěvníků (cyklisté, vozíčkáři, pěší s kočárky), je využíváno zejména místního materiálu (šterk, drcené kamenivo). Hlavní důraz by měl být kladen na řešení příčného a podélného odvodnění za použití podsypové šterkopískové vrstvy, svodnic, odvodňovacích příkopů, propustků osazených nejlépe lomovým kamenem, dále na zvolení správného sklonu a řádného zhutnění cesty. Z důvodu zachování přírodního charakteru cesty a vsakování dešťové vody není vhodné opatřovat vrstvu krytu živичným nátěrem (asfaltem).

Schody, žebříky, zábradlí, závory

Slouží převážně ke zpřístupnění hůře dostupných lokalit (skalní stupně, strmé svahy), k zajištění bezpečnosti návštěvníků a jejich usměrňování. Zábradlí zapuštěné v zemi podél schodů či u tras vedoucích strmějšími svahy je vhodné budovat spíše dřevěné oproti zábradlí sloužícímu k překonávání skalních stupňů ukotvené ke skále, kde se více hodí kovové z důvodu trvanlivosti a bezpečnosti. Obdobným případem jsou i žebříky mezi skalními útvary. Závory a jiné zábrany slouží výhradně k zamezení vstupu a usměrňování návštěvníků z důvodů ochrany přírody (např. výskyt zvláště chráněného druhu, zamezení eroze apod.).

Lávky (můstky)

K překlenutí vodních toků, roklí a hlubších terénních brázd slouží různé typy lávek, ať už s jednoduchým zábradlím anebo jako můstek. Hlavním cílem je usměrňování a bezpečnost návštěvníků, přičemž za nejvhodnější materiál lze považovat dřevo, nejlépe odkorněné za účelem prodloužení trvanlivosti, nebo kov při kotvení do skály, případně kombinace

kovové kostry s dřevěnými pochozími plochami a madly.

Značení turistických tras

Vyznačování turistických tras (tras propěší, cyklotras, lyžařských tras, hipotras, naučných stezek) se provádí především z důvodu usměrňování a lepší orientace návštěvníků v terénu. Při vyznačování je vhodné spolupracovat s Klubem českých turistů (KČT), který vyznačuje a následně provádí i údržbu většiny značení na celém území republiky. Podkladem pro vyznačení jakéhokoliv typu trasy by měl být zpracovaný projekt, který řeší průběh trasy, způsob značení, vybavení trasy (směrovky a směrovníky, koše, přístřešky apod.) a eventuální zapojení to systému turisticky značených tras KČT. Jednotlivé směrovky je vhodné umísťovat nejlépe na dřevěné směrovníky se stříškou, nikoliv přímo na stromy. Pro výrobu směrovníků se hodí nejvíce dřevo a jejich podoba by měla respektovat okolní prostředí, popř. místní architekturu.

Altánek aneb jak by neměl vypadat!

Někdy se setkáme i s nevkusně provedenými objekty, které nerespektují okolí a jsou pak v krajině rušivými elementy (Ježíškova cesta vedoucí náhorní plošinou v blízkosti obce Boží Dar).

LEGISLATIVA ANEB CO NEOPOMENOUT?

Při realizaci návštěvnické infrastruktury nelze opomenout platné právní předpisy, především stavební zákon (č. 183/2006 Sb.), zákon o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb.), zákon o státní památkové péči (č. 20/1987 Sb.).

Stavební zákon

Většina záměrů, jejichž předmětem je budování návštěvnické infrastruktury podléhá procesu územního nebo stavebního řízení, jelikož většina objektů dosahuje parametrů zařízení nebo stavby. Proto je vhodné oslovit příslušný stavební úřad, který zkonstatuje, zda záměr podléhá procesu územního nebo stavebního řízení. Obecným (a nutným) kritériem pro použití územního souhlasu je, že záměr je situován v zastavěném území nebo zastavitelné ploše. Územní souhlas tedy nelze užít v nezastavěném území, kde především budou situovány prvky návštěvnické infrastruktury. Příklady objektů a jejich vztahu ke stavebnímu zákonu:

- Územní rozhodnutí ani územní souhlas nevyžadují informační zařízení pouze o celkové ploše menší než 0,6 m² umístovaná mimo ochranná pásma pozemních komunikací.
- U staveb jako jsou přístřešky o jednom nadzemním podlaží do 40 m² zastavěné plochy a do 4 m výšky není potřeba stavebního ohlášení ani povolení, ale je vyžadováno územní rozhodnutí nachází-li se mimo zastavěné území nebo zastavitelnou plochu.
- Pozorovatelně umístované mimo zastavěné území nebo zastavitelnou plochu jsou stavbou, a tedy podléhají stavebnímu řízení.
- Povinností vlastníka stavby je též udržovat objekty po celou dobu své existence a dojde-li na stavbě k závadám, které ohrožují životy či zdraví osob nebo zvířat, je vlastník povinen tento stav neprodleně oznámit na příslušný stavební úřad.

K budování jakéhokoliv objektu návštěvnické infrastruktury musí být vždy udělen souhlas vlastníka pozemku.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Při realizaci je potřeba se ujistit, není-li nutné získání povolení, souhlasu či stanoviska příslušného orgánu ochrany přírody, např. z důvodu výskytu zvláště chráněného druhu, vymezení zvláště chráněného území, evropsky významné lokality, ptačí oblasti, či z důvodu ochrany krajinného rázu, anebo udělení výjimky ze zákazu ve zvláště chráněných územích. Obdobně, dle **zákona o státní památkové péči**, je třeba při realizaci na území památkové rezervace či památkové zóny získat vyjádření příslušného orgánu státní památkové péče.

Obdobně, dle **zákona o státní památkové péči**, je třeba při realizaci na území památkové rezervace či památkové zóny získat vyjádření příslušného orgánu státní památkové péče.

Můstek přes popadané stromy

Můstek může sloužit k překlenutí vodního toku či rokle, může být použit i na stezce vedené nezpracovaným polomem, jejímž cílem je ukázka samovolného vývoje lesa (naučná stezka Lotharpfad ve Schwarzwald, Německo).

Z ČEHO LZE REALIZACI FINANCOVAT?

Zdrojů podporujících budování návštěvnické infrastruktury je mnoho. Realizaci záměru by však měla předcházet úvaha o provozních nákladech, které vybudovaná infrastruktura bude v průběhu své životnosti potřebovat. Získání prostředků na vybudování může být někdy snazší než její následný provoz.

Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP ČR) spolu se Státním fondem životního prostředí ČR a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR podporují zájem a snahu o případnou realizaci objektů návštěvnické infrastruktury za účelem plnění jejich funkcí v souladu s potřebami ochrany přírody a krajiny. K tomu slouží několik dotačních programů zaměřených především na podporu turistiky, environmentálního vzdělávání, osvěty a cestovního ruchu. Výběr vhodného dotačního programu pro realizaci závisí především na typu a rozsahu opatření a typu žadatele. Podmínkou podpory budování návštěvnické infrastruktury z dotačních programů v gesci MŽP ČR je především splnění hlavního účelu, kterým je osvěta a usměrnění návštěvníků v přírodně cenném území s ohledem na principy šetrné turistiky.

Oblasti podpory

Turisticky značené trasy, naučné stezky v ZCHÚ a návštěvnická infrastruktura

Opatření podporují následující programy:

- Operační program Životní prostředí – Podpora biodiverzity (Oblast podpory 6.2)
- Program rozvoje venkova (Opatření III 1.3 – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova)
- Program péče o krajinu (Podprogram pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře

předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit)

- Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích
- Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
(Podprogram 115 162)

Environmentální poradenství, osvěta a vzdělávání, centra a poradny

Opatření podporuje následující program:

- Operační program Životní prostředí – Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a informací (Oblast podpory 7.1)
- Grantová řízení pro nevládní a neziskové organizace – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (Oblast F)
- Program investiční podpory environmentálního vzdělávání, osvěty a poradenství pro region NUTS II Praha
- Program neinvestiční podpory rozvoje sítí environmentálních vzdělávacích, poradenských a informačních center

Odborné vzdělání a využívání poradenských služeb

Opatření podporuje následující program:

- Program rozvoje venkova (Opatření I 3.4 – Využívání poradenských služeb)

Podpora cestovního ruchu

Opatření podporuje následující program:

- Program rozvoje venkova (Opatření III 1.3 – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova)